

ferebat. tunc sanctus Martinus super tectum domus ascendens signum crucis edidit. et statim ventus in aliam partem se vertit. Etiam refert seuerus in epistola ad eusebium. quod cum beatus Martinus in quandam ciuitatem sue diocesis venisset. et clerici lectum ei preparassent. circa mediam noctem tota illa domus accenditur. et Martinus rediens ad solitum orationis refugium. et crucis emittens signaculum. in medio ignis illesus permansit. Monachi igitur concitati percurrunt. et Martinum quem iam presumptum putabant de medio flammarum illesum deducunt. Etiam qui persecutiones et tribulationes patiuntur. debent inuocare beatum Martinum. Unde legitur cum beatus Martinus quadam vice in veste hispida nigro pallio circumtectus super asellum precederet. equis pertrauenientibus expauescens. in terram saltu precipiti se dederunt. qui sanctum Martinum accipientes graniter verberauerunt. prout autem animalia humo fixa manebant. ut quantumcumque flagellata velut saxa moueri non possent. quousque ad Martinum redeuntes et peccatum suum quod ignoranter in eum commiserant peritentes. ille eis licentiam dedit et gradu concito animalia precesserunt.

De sancta Elisabeth. Sermo. xliij.

Ora pro nobis

Quia mulier sancta es Judith. viij. Verba ista dicta sunt a filiis israel cum essent in magnis tribulationibus ad Judith. ut ipsa oraret pro eis. ut deus eriperet eos ab instantibus periculis. Et illa verba nos christiani qui sumus in multis tribulationibus et periculis constituti. etiam deuote dicere debemus ad sanctam Elisabeth. Ora pro nobis quoniam mulier sancta es. Unde in presenti sermone ad honorem sancte Elisabeth et ad edificationem nostram tria sunt dicenda. Primo privilegia sancte Elisabeth. Secundo aliquid pro informatione nostra. Tertio miracula aliquid. Quantum ad primam partem istius sermonis sciendum quod sancta Elisabeth habet nouem privilegia. Primum quod fuit filia regis ungarie. et in hoc fuit similis sancte Katherine costis regis filie. Et etiam quod in iuuentute incepit deo seruire. et in hoc similis

fuit sancto Nicolao. Unde legitur cum beata Elisabeth adhuc esset puella quinquennis. in ecclesia gratia orandi sepe permanebat. ut eam eius sodales vel ancille auellere vix valerent. quam cum ancille vel coetaneas obseruaret aliquando illis causa ludendi versus capellam insequi videbatur ut ex hoc intrandi ecclesiam oportunitatem captaret. Quare ingrediens genua flectebat aut panimentum taliter incubebat. et licet pitiam larem non haberet. tamen coram omnium oculis sepe psalterium expandebat. et quodammodo se legere fingebat. ne velut occupata aliis impediret. De quoque cum puellis ad terram perscrutata ludis specie mersurabat ut sub tali occasione deo reuerentiam exhiberet. In ludo etiam annulorum et in aliis ludis spem totam ponebat in deo. et ex his que lucrabat vel alias possidebat. puellis pauperculis dedit. inducens eas per illam ad orandum orationem dominicam. et ut crebro reginem Mariam salutareretur. Secundum privilegium. quod beatam virginem Mariam in aduocatam et patronam. et beatum Iohannem apostolum et euangelistam in sue castitatis custodes elegit. Cum enim singule cedule singulorum apostolorum nominibus inscripte. ipsa tribus vias cedulam ubi nomen sancti Iohannis erat inscriptum ut desiderabat accepit. ad que tante deuotionis ferebat affectum. ut nil in eius nomine petentibus denegaret. Tertium quia propter dilectionem dei sepe sibi prospera mundi subtraxit. Nam cum in aliquo ludo sibi prosperare succederet. reliquum intermittere dicebat. Nolo precedere. sed propter deum reliquum intermitto. Ad choreas quoque a puellis ceteris aduocata. cum unum circuitum pegisset. dicebat. sufficiat nobis unus circuitus. nam propter deum alios dimittam. et sic per talem modum puellas a vanitatibus terpebat. Quartum. quod festa sollicite et deuote colebat ut etiam manicas sibi consui nulla ratione pateretur. antequam solennia missarum implerentur. Officium ecclesiasticum cum tanta audiebat reuerentia. ut cum sanctum euangelium legere tur. vel cum sacra hostia conficeretur monilia deponeret. et cetera capitis ornamenta in imo loco locaret. Vestimentorum superbiam semper abhorruit. et in his semper

humilitatē et honestatē seruauit. Et etia
cū adhuc puella esset. certū sibi numerum
orationū indixerat. quē si aliqua occupa
tione pūenta nō potuisset pficere. de sero
an ingressus lecti cū alię puellę dormirēt.
psoluebat. **Quintum** qz data est in ex
emplū mulieribz in mīmonio existētibz
Nā cū ex paterno impio tradita esset lant
grauio thuringie in mīmonio. tāte deu
tionis extitit. vt in nocte frequēter ad ora
tionē surgeret. Ordinauit cū quadam do
micella sibi inter ceteras magis familiari.
si forte somno depressa nō surgeret. eā pe
de tangēs excitaret. **Quadā** vero vice pe
dez dñę tāgere voluit. et casu pedē mariti
ipegit. q subito excitat. rē itellexit. et eā ex
citauit. Etia fuit magne humilitatē. Nā
in diebz rogationū pcessionē nudis pedi
bus laneis induta sequebat. et ī p̄dicatio
nibz tanq̄ paupcula et humilis inter pau
perculas residebat. In purificatione post
ptum exemplo marie puerū gestans in vl
nis ipsum ad altare cū agno et candela hu
militer offerebat. Deinde domū rediēs. ve
stimēta cū quibz ad ecclesiāz pcesserat ali
cui mulieri paupculę tribuebat. **Sextū**
est ei pfecta et volūtaria obediētia. Vñ
ppter meritū obediētie se m̄gō cōrado (q
fuit paup et mēdicus de ordine fratrum mi
norū. s̄ in scientia et religione p̄cipuus. sal
uo iure mīmonij et obediētia mariti.)
adeo se subiecit. vt quicquid ille p̄cipiet ip
sa cū reuerētia perficeret. et multo gaudio
adimpleret. vt ex h̄ et obediētie p̄cipet me
ritū. et dñi saluatoris q factus est obediēs
vsqz ad mortē imitaret exemplū. **Quadā**
igit vice ipsa vocata ab eo ad quandaz p̄
dicationē. supueniente marchionissa. mis
senensi. impedita nō venit. qd ille egre fe
rens. tantā inobediētiaz relaxare noluit
donec vsqz ad camisiam expoliatā cū qui
busdam ancillis suis q culpabiles fuerāt
fortiter verberari fecit. Etia quadaz vice
cū claustrū sanctimonialiū ab eis obnixe
rogata intrasset. non habita licētia a suo
m̄gō. fecit eā tā graniter verberari. vt per
tres hebdomadas ī ea vestigia xberatio

nis apparerēt. Etia sepe p man⁹ ancillaz
faciebat se ī cubiculo xberari. vt saluato
ri flagellato vicē rependeret. et carnem ab
omni lascinia coerceret. **Septimum** q
iter diuitias et epulas magnā tenuit absti
nentiā. Tantā aut in cibo et potu tpantiā
et abstinentiā exhibebat. vt ī mensa mari
ti inter diuersa ferculorū genera. interdus
pane simplici esset p̄teta. Sepe enī ad mē
sam sedēs cibos p̄trectabat et diuidebat.
vt ex h̄ comedere videret. **Octauū** quia
fuit valde misericors. et mī pupilloz et or
phanorū. Sepe enī cū ancillis manibz pro
prijs lanā filabat. et inde vestimēta fieri fa
ciebat. vt d̄ proprij corporis laboribz elemosy
nā deo daret. Ipsa esuriētes pascebat. et si
tiētes potabat. infirmos visitabat. ipsa se
pulturas pauperū frequētabat. leprosos
mūdabat et cibabat. Vñ legit q qdaz vi
ce absente marito quendā leprosus posuit
ad lectū mariti sui. **His** qz pactis supue
niente lantgrauio. quidā sibi reuelabant
ipse ex stupore et vehemētia et ira irruerat
in ostiū cubilis. et dū crederet inuenire ho
minē imundū. vidit ipsū iesum christū in
cruce affixū et cruentatū. quo viso dedit ei
ptatem agēdi oīa q honorē dei respicerēt
et aīe salutē efficerēt. Etia post obitū mari
ti sui q ad defensionē fidei ad terrā sc̄tām
prexit et ibi vitaz felicē finiuit. ipsa tanq̄
dissipatrix et pdiga a qbusdā vassallis viri
sui turpiter et totaliter ēiecta. Adueniēte
igit nocte. ī domo cuiusdā tabernarij ī lo
co vbi porci iacuerūt se recepit. gr̄as agēs
deo. **Recepta** postmodum dote sua. duo
milīa marcharū ptē ī paupes distribuit. et
de reliq̄ in marchburgk magnū hospitale
cōstruxit. ppter qd aliq̄ eā dissipatricē. ali
q̄ insanā fore dicebāt. **Postq̄** aut hospi
tale p̄struxit. infirmis sollicite ministravit et
eos balneauit. et ī lecto collocās. coopuit
adeo vt ancillis gratulabūda diceret. **O**
q̄ bñ nobiscū agit. qz dñm nrm iesūz chri
stuz sic balneam⁹ et tegim⁹. **Quandā** aut
mulierē horribilem leprosam sepe abluēs
ī lecto collocauit. vlcera tergēs vnguesqz
p̄scindēs. **Nonū.** qz christus apparuit

sibi in vita et morte. **Q**uā ipsa petiuit a christo in oratione sua tria: **P**rimo contemptum omnium rerum temporalium. **S**ecundo ut filiorum suorum dilectionem a corde suo auelleret. **T**ertio ut in contumeliis et iniuriis sibi patientiam daret. **F**acta oratione. audiuit dominus iesus dicentes sibi: **E**lisabeth exaudita est oratio tua sponsa mea. **E**tiam quadam vice reclinauit se in gremio ancille sue. et oculos ad celum eleuans. cum diu tacens nullum verbum penitus emisisset: **T**andem leta facie locuta est dicens. **I**ta domine tu vis mecum esse. et ego tecum. et nunquam volo a te separari. **P**ostea cum ab ancillis interrogaretur ut ad dei honorem et earum edificationem quid viderat indicaret. **I**lla ait. **V**idi celum apertum et iesum se ad me inclinante et dicente mihi: **S**i tu vis esse mecum et ego ero tecum. **C**ui ego respondi prout me loquente audiuitis. **A**ppropinquante tempore quo dominus iesus dilectam suam de mundi ergastulo vocare disposuit. ut quam contemplerat mundum et regnum mortalium. regnum perciperet angelorum. christi met cum angelis suis appruit ei dicens: **V**eni electa mea ad eternam tibi preparatam tabernacula. **P**ost paululum hoc anno domini. **M**.ccxxi. ad extremam horam pueniens obdormiuit in pace. **Q**uā tū ad secundam partem istius sermonis dicendum est de vita viduarum. quam in se debet habere ut christo placeat vita ipsarum. **E**t de **B**equere in discipulo de tempore sermone. cxxvi. **Q**uantū ad tertiam partem istius sermonis sciendum. quod omnes homines debent hodie honorare sanctam Elisabeth. et eam inuocare in omnibus necessitatibus et infirmitatibus. **E**t primo quod patiuntur defectum oculorum. **V**ñ cum quidam puer quattuor annorum cecus natus esset. meritis beate Elisabeth lumen recepit. **M**ulier quedam cum per annum integrum ceca mansisset. ad rogandum sanctam Elisabeth tota deuotione se contulit. et amissum lumen recepit. **E**tiam mulier quedam cum per annos ceca mansisset. ad tumultum sancte Elisabeth facies se duci. vnius oculi lumen recepit. quam ad propria reuersa in alio oculo torqueri grauiter sensit. **C**ū hoc iterum beate Elisabeth merita imploraret. et apparuit sibi Elisa-

beth dicens: **A**ccedens ad altare fac cum corpali ter tuos oculos ventilari. et sic recipies sanitatem. quam cum iussa complisset. sanitatem recepit. et ille modus communiter fuit in thuringia. **E**tiam quidam vir lumine oculorum penitus priuatus. sepulcrum sancte Elisabeth visitans. plene curationis beneficium recepit. **P**ostmodum hoc idem vir fluxu sanguinis est gravatus. ut moriturus a familia crederetur. **A**ccipiens vero de terra sepulcri sancte Elisabeth. et ipsas preterens. aquę commisit et bibens sanitatem plenam recepit. **E**tiam surdi et muti debent beatam Elisabeth inuocare. **V**ñ quedam puella dum visu et auditu priuata esset. et loquendi et ambulandi potentiam amisisset. **P**ater et mater ad beatam Elisabeth eam deuouerunt. et perfecte eam sanata receperunt et sic dei et beate Elisabeth laudantes magnalia. **E**tiam claudi et gibbosi sentiunt inuamen ab ea. **V**ñ quedam puella cum diu magnis et diuersis fuisset infirmitatibus molestata. tandem gibbo in dorso. struma in pectore crescentibus. ut sic est toto corpore incuruata. quod nulla ratione posset se erigere. sed manibus super genua positis. corpus suum totaliter sustentaret cum quodam in quadam sporta eam ad tumultum beate Elisabeth deportasset. et per dies decem commorantes ibidem nullum potuerunt sanitatis remedium inuenire. **I**rata mater ipsius contra sanctam Elisabeth murmurauit dicens: **O**mnibus beneficiis impendis. et me miseram non exaudis. **R**euertens ergo omnes quos poterat a visitatione eius auerit. **C**ū ergo sic irata recederet. et miliarem dimidiū pegisset. et eius familia tristis esset et eius filia doloribus cruciata fletet. tandem ipsa puella obdormiens. vidit quandam pulcherrimam dominam cum facie refulgenti. quam corpus eius in dorso et pectore lineas dixit ei: **S**urge et ambula. **E**uigilans puella. et se ab omni deformitate et curuitate penitus sanata inueniens. visionem matris reuoluit. et gaudium et leticiam generauit. **R**edeuntes ergo ad sepulcrum sancte Elisabeth. et deo et sibi gratias egerunt. et ibidem sportam in signum dimiserunt. in qua puella fuit deportata. **E**tiam vir quidam in genuibus et cruribus infirmatus. ita ut non posset

pergere. nisi ab alijs portaret. votum fecit
q sepul. rñ beatę Elisabeth cū oblationi/
bus vilitaret. postmodū ex toto sanat⁹ est
Etia parētes cū pueris scām Elisabeth
debent invocare. **Uñ** cū quidā puer quat/
tuor annoz cū casu ī puteū cecidisset. qui/
dā veniēs haurire. aduertit puer ibi sub/
mersū iacere. quē cū difficultate extraxit ⁊
ipsū mortuū reppit. p ipso igit⁹ suscitādo
a penibz ad beatā Elisabeth votū emitti/
tur. ⁊ pñno vita restaurat. Etia quidāz
scholaris dū piscatiōi min⁹ caute isisteret.
in flumē cecidit. magno g tpsis spacio iter/
iecto dū corp⁹ ei⁹ esset extractū. mortu⁹ est
ab hominibus indicat⁹. **Lūc** beatę Elisa/
beth iplozant merita. ⁊ cūctis videntibz si/
bi reititū. ē vita ⁊ sal⁹. Etia pōt subuenire
ī extrema necessitate ⁊ ī piculo mortis **Uñ**
vñ qdam noīe **Nicolaus**. cū quodāz fure
inocent⁹ est dephensus. ⁊ suspēdio cū ipso
adiudicat⁹. cunctos hoīes rogauit vt deū
⁊ beatā Elisabeth rogarent. vt eū fm sua
merita inuaret. Cū g suspensus esset. audi/
uit sup se voces dicentē: **Cōfide** in beatāz
Elisabeth. ⁊ fiduciaz habe ⁊ liberaberis.
Statimqz alio remanēte ei⁹ fune fracto d
alto loco cecidit. nullā tñ lēsiōē sentiēs.
licet noua camisia q̄ indut⁹ erat rumpeatur
Qui exilarat⁹ ter ait. **Sācta Elisabeth**
tu me liberasti. ⁊ sup stratū molle me cade/
re fecisti. Cū g aliq dicerēt itez cū debere
suspendi. iudex ait. quē deus liberauit. de/
nuo suspendi non permittam

De sancta katherina virgine
Sermo. xliij.

Damauit eam

Rex pl⁹ q̄s oēs mulieres. habuitqz
grām ⁊ misericordiā corā eo sup oēs mulie/
res. **Hester. ij.** **Ista** xba q̄ legunt⁹ de regi/
na hester. puenire etiā pñt sāctę katherinę
q̄ fuit de stirpe regali. pgenita. et modo est
oibz hominibz in singularē patronā da/
ta. Quis aut⁹ christus spōsus xginūz oēs
spōsas habuent charas. ipsi tñ katherine
p ceteris multa dona donauit. **Uñ** ī pñti/
fmone ad honorē sāctę katherinę. (q̄ nō/
mit. anno dñi. cccxi. sub maxentio impato

re.) tria sunt dicēda. **Primo** ei⁹ pñlegia.
Secūdo aliq. p informatiōe nra. **Tertio**
aliq. miracula. **Quantū** ad pñā prem/
isti⁹ fmōis sciēdū q sup oēs xgines possē
beatā xginē Mariā videt⁹ eā christus ad/
amasse. qd ostēditur in pñlegijs ⁊ gratijs
q̄ alijs sanctis pticulantez. b sanctę kathe/
rine vniūsaliter ptulit. **Primum** est an/
gelica vita. qz integrā ⁊ imaculatā xgini/
tatē fuanit. qd est. pñiū angeloz. **Unde**
Ambro. In carne pter carnem viuere nō
terrena vita ē. b celestis. **Et** ī pñuilegio
assimilat⁹ aliq. modo virgini **Marię** q̄ est
xgo virginū **Q** aut⁹ virginitas sanctę ka/
therinę lit cōmendabilis. patet ex eo. quia
tanto virginitas est maioris meriti. quāto
maiorē p ceteris habet repugnantia ⁊ pu/
gnā ⁊ plura retrahētia. ⁊ talis fuit virgini/
tas katherinę. **H**abuit enī inuentutez. qz
erat decēocto ānoz. **I**uuentus aut⁹ ē mul/
tis causa lasciuie. **I**sta autē inuentus libi
nocere nō potuit. qz cordis grauitatem et
imaturitatē seruauit. **E**tia habuit pulcri/
tudinez. **Uñ** dī de ea q̄ erat incredibilis
pulcritudinis ⁊ omniū oculis admirabilis
videbat⁹. **P**ulcritudo aut⁹ xginibz ⁊ mu/
lieribz sepe est causa ruine sibi et alijs. sibi
p supbiā. alijs p malā pcupiscentiā. **I**sta
aut⁹ pulcritudo sibi nocere nō potuit. quia
nō curauit de pulcritudine exteriori b inte/
riori. **Uñ** ps. xliij. **O**mnis gloria eius fi/
lię regis abintus. **E**tia habuit rerū abun/
dantiā. qz patri suo q̄ erat rex magn⁹ ī di/
uitijs successit. **I**sta autē rerū opulentia ei
nocere non potuit. qz licet haberet rerum
abundantiāz. tñ in diuitijs fuanit pamp/
tatem. **R**ā ⁊ paupibus omnia tribuit. et ī
seipsa tpantiā fuanit. **E**tia habuit mul/
tiplicez sollicitatore. quia tyrān⁹ impator
maxentius tria ei pmisit q̄ mulieres ⁊ xgi/
nes affectare psuenerūt. vt sibi psensum p/
beret. **P**romisit ei diuitiaz copiā. pmisit
dignitatē magnā sez q̄ secūda esset in pa/
latio post reginā. tertio pmisit gloriāz im/
mensāz qz sibi statuā in foro erigeret. ⁊ ab
omnibz adorari deberet. **Q**uiusmodi au/
tem munera multis mulieribz et virginibz
fuerūt causa ruine; **S**ed beatę katherinę